

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 7

Oslo, den 16. februar 1939

51. årg.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Pius XI er død. (Dikt.) — Minnetale over pave Pius XI. — Fra Vikariatet. — To telegrammer. — Pave Pius XI. — Pavens personalia. — Rekviemmessen i St. Olavskirken.

Pius XI er død.

Nu hulker St. Peters klokker
med tunge, langsomme klemt.
En verden stanser og lytter,
og dagens kummer er glemt.
Tred stilt . . . . Nu hviler vår hyrde.
hans slitsomme liv er endt,
og inne i dødens kammer
er blafrende voksløs tendt.

Men brusert fra Romas klokker
som klemmer sin klagesang
har samlet fra tusen kirker
en bevende alterklang.
Fra Seinens og Themsens bredder,
fra Rhinens og Donaus strand,
fra talløse katedraler
går klangen fra land til land.

Så langt som storhavet blåner,
så vidt som dets bølger slår
med klangen av Romas klokker
det sorgtunge budskap går:
Hør, utalte millioner
i Kirkens hellige skjød
av alle slekter og soner:
Vår hellige Far er død.

Et liv til Guds rikes fremme
i endeløs kamp er slutt —
forstummet hans hyrdestemme,
dens myndige malm er brutt.
Et hjerte som alltid brente
med ild av Guds hjertes glød
og lys over jorden sendte —
vår hellige Far er død.

Han enset ei storm og brenning
og frådende bølgers larm.
Han stod der som Guds utsending
med korsset i løftet arm.
Nu takker vi for hans virke
og istemmer varmt den bønn
som stiger fra Herrens Kirke:
Gud skjenke ham nådens lønn.

La, Herre, ditt åsyn smile
til Pius ved nådens strand,
og skjenk ham en evig hvile
i livets og lysets land.
Skjenk kjærlig din stedfortreder
som vokter din hjord så from,
snart salighetslivets gleder
hos dig i din helligdom.

K. Kjelstrup.

Minnetale over pave Pius XI

holdt ved rekviemessen i St. Olavskirken i Oslo av biskop dr. J. Mangers.

Salige er de døde som dør i Herren. De skal hvile fra sitt arbeid, for deres gjerninger følger med dem. (Joh. Ap. 14,13)

Høitelskede i Herren!

Verden har i disse dager sine øiner rettet mot Vatikanbyen, hvor pave Pius XI's avsjelte legem nu ligger på likstrå. Ti alle er klar over at menneskeheten har lidt et stort tap. Det er en av vår tids største og edleste menn som er gått bort — «hele kristenheten er i sorg» skrev et stort ikke-katolsk blad dagen etter hans død. Og det er intet under — mer enn noen annen mann i våre dager har pave Pius XI holdt den bevissthet levende i oss at all vår civilisasjon hviler på *kristent* grunnlag. Derfor minnes han også nu i hele den civiliserte verden med takk og ærbødighet, og selv Kirkens motstandere uttaler sin anerkjennelse av hans personlige egenskaper og av alt det store og gode han har utrettet.

Men vi katolske kristne har mistet mer enn en stor mann — vi har mistet vår *far*, vår *gode far*, ham som vi med full rett kalte vår *hellige far*. Vi har mistet ham som av Kristus selv hadde fått oppdrag og fullmakt til å røkte hans hjord og hvis livsmål det var å føre oss frem til Gud på helliggjørelsens vei. Derfor er vi samlet her til denne sørgehøitid for å minnes ham i kjærlighet og be for hans sjelero. Og jeg takker hans Majestet Kongen, som har villet la sig representere ved sin hoffmarskalk. Jeg takker det diplomatiske korps og alle, som ved sitt nærvær vil ta del i vår sorg og hedre den høie dødes minne.

*

Siste søndag 12. februar var det 17 år siden han i Petersdomen blev kronet til pave og de katolske kristne over hele verden hadde forberedt sig til å feire denne dag med ærbødig hyldest og i inderlig hengivenhet overfor Kirkens øverste hyrde, med takk til Gud for all den nåde og velsignelse han har vist oss ved denne sin trofaste tjener. Men i sin uendelige visdom hadde Gud beskikket det anderledes; pave Pius XI skulde ikke feire sin 17 årige kroningsdag i Petersdomen, men i det himmelske Jerusalem, og *der* motta av Guds hender en krone, som ikke skal trykke og tynges hans hode men fylle hans sjel med Guds uendelige lykke og salighet.

Da han for 17 år siden holdt sitt høitidelige inn-tog i Peterskirken for å bli kronet med tiaraen, den tredobbelte krone, fant det en gammel gripende ceremoni sted: som det er skikk ved hver pavekroning tendte ceremonimesteren også nu tre ganger et lite nek av lin, brente det op og sa hver gang: «Hellige far, sic transit gloria mundi» — slik for-går denne verdens herlighet. Vi vet at pave Pius

alltid husket denne ceremoni. Han søkte aldri verdslig ære og prakt — hans tanke og mål var det ene: å minne menneskeslekten om at sann fred og lykke kun finnes i Kristi rike: «Pax Christi in regno Christi» — Kristi fred i Kristi rike. Og da han kun arbeidet for Kristus og hans rike har det ikke falt ham tungt nu å ombytte denne verdens herlighet med den himmelske. Han tilbød sitt liv som offer for verdensfreden, og Gud har nu tatt mot hans offer.

*

Pave Pius XI var alt en olding da han for 17 år siden tok fatt på sin oppgave som Kirkens øverste leder. Men hans ånd var ennu ung og hadde ennu sin fulle kraft og virketrang og hans hjerte slo ennu i ungdommens mot og begeistring. I selve pavedømmet er det som følge av dets guddommelige innstiftelse et overnaturlig element, som hinsides tid og rum knytter alle paver sammen til en ubrytelig kjede og som er hemmeligheten i den kontinuitet som preger alle pavers virke fra kristendommens første tid helt frem til våre dager. Men ved siden herav utfolder hver pave sine personlige egenskaper etter sin personlige innsikt og viljekraft, hvorved han blir stor eller liten i verdens øiner. Blandt pave Pius XI's mest karakteristiske egenskaper var hans vidtfavnende ånd og det skarpe blikk, hvormed han gjenemskuete de konkrete forhold så han i sine handlinger og bestemmelser alltid traff det riktigste og gagnligste — likeledes hans jernvilje og hans aldri sviktede energi som trosset alle vanskeligheter, selv sykdom. Og endelig hans optimisme og urokkelige tillit til Kirkens høie oppgave og uovervinnelige makt og til det godes endelige seier — en optimisme og en tillit som han hadde til sitt livs siste øieblikk. Alle disse egenskaper stilte han helt og holdent i Kirkens og menneskehetens tjeneste — drivfjeren i alle hans handlinger, taler og rundskrivelser, var som allerede sagt Kristi rikes vekst og sjelenes frelse og det er umulig i en kort minnetale å gi et noenlunde fullstendig bilde av denne manns allsidige og utrette-lige virke.

*

Man har kalt pave Pius XI fredspaven, forsoningspaven, misjonspaven og den sociale pave, og alt dette er riktig, Men alt dette skyldes hans utrolige arbeidsenergi så med full rett kan vi sammenfatte alt når vi gir ham hederstitelen *arbeidets pave*. Hans storhet ligger i at han var helt fylt av sin oppgave som kristenhetens far og ikke et øieblikk har sveket den. Selv har han sagt at fra det øieblikk han blev valgt til pave tilhørte han ikke mer sig selv men kun Kirken og menneskeheten — og han fikk jo også den lykke å få dø under arbeidet slik som han hadde ønsket det.

Som få andre paver har han virkeliggjort pavenes motto: «servus servorum Dei» — Guds tjeneres tjener. Han har tjent med hele sin viljestyrke og viljekraft og vist verden hvad det menneske kan utrette som holder sitt legem under tukt og setter plikten høiest av alt på jorden. Hverken sykdom, smerter eller ondskapsfulle angrep på hans person eller virke fikk ham til å innstille sitt arbeid eller til å tvile på rettferdighetens endelige seier.

De 30 store rundsskrivelser han har utsendt om alle aktuelle moderne spørsmål vidner ikke alene om en veldig arbeidskraft og en allsidig lærdom men også om en klar innsikt i det som verden mest av alt trenger i våre dager. Han optrekker i dem helt klare linjer for hvorledes verdensfreden kan opnåes og bevares, for hvorledes de sociale spørsmål kan finne den beste løsning så arbeidernes kår blir trygget. Han påpeker likeledes i dem, at familien og ungdommen kun kan reddes ved å leve på kristelig moralsk grunnvoll, og at de menneskelige rettigheter og den menneskelige personlighet står over diktatur og rasedyrkning.

Ingen har som han i nutiden hatt et åpent blikk for våre dagers strømninger og vanskeligheter og har satt så megen ånds- og viljekraft inn på å finne en løsning av de forskjellige problemer. Det er ganske klart, at når Folkeforbundets politikk nu i øieblikket har lidt så eklatante nederlag og det ser så mørkt ut for verdensfreden, er skylden ikke minst at pavens røst ikke har funnet gjenklang hvor den burde ha gjort det og at hans utrettelige arbeid i menneskehetens tjeneste er blitt så helt ignorert. Men allikevel arbeidet Pius XI videre med den samme energi og den samme optimisme, forvissnet om at den som gjør sin plikt ikke arbeider forgjeves. Under sitt pontifikat har han opprettet sytten nye nuntiaturer og sluttet 18 konkordater for på den måte å sikre Kirkens barn frihet til å utøve sin kristentro. Tallrike nye misjoner og mange nye presteseminarer for de innfødte har han opprettet særlig i India, Kina og Japan og han var den første pave som har innsatt innfødte biskoper på misjonsmarkene. Likeledes arbeidet han stadig på å vekke alle katolske kristnes ansvarsbevissthet overfor legmannsapostolatet og katolsk aksjon.

*

Til en paves arbeid hører de daglige private og offentlige audienser, og Pius XI betraktet denne side av sitt virke som en av sine helligste og kjæreste plikter. I utøvelsen av denne plikt viste han sig imidlertid ikke alene som Kirkens overhode men som vår alles far i ånd og sannhet. Ingen pave har vel gitt så mange offentlige audienser og rettet så mange faderlige ord til sine åndelige barn som Pius XI

Over tohundretusen nygifte ektepar har han mottatt og gitt sin velsignelse til de nye hjem de skulde stifte. Til utallige pilgrim�er har han talt opmuntrede ord og velsignet dem. Alle som har hatt den lykke å komme i berøring med ham har fått et minne for livet og vil aldri kunne glemme hans strålende personlighet.

Jeg selv har tre ganger hatt den glede å bli mottatt av ham i privataudiens og hver gang varte den over en halv time. Hver gang fikk jeg et overveldende inntrykk av hans mektige personlighet, av hans viljestyrke, optimisme og godhet. Han gav sig helt i privatsamtaler på tomannshånd som om det ikke fantes noe annet i verden. Den faderlighet og hjertelighet med hvilken han tok imot mig og den interesse han viste for Norge vil alltid stå for mig som en opmuntring i min ansvarsfulle gjerning. Sommeren 1932 blev jeg — til min igjen store forbauselse og mot all vanlig skikk — mottatt av ham allerede dagen efter min ankomst til Rom. «Det er hellig Olavs fest idag», sa han til mig, «og det er Norges store konge og apostel De skylder denne snare audiens.» Og så fortalte han mig hvor høit han elsket Norge som han hadde vært fast besluttet på å besøke, da han var nuntius i Polen. Hans kallelse til erkebiskop i Milano hindret ham i å utføre denne beslutning, «men», sa han, «istedetfor sendte jeg min nevø til Norges fjell og fjorder og han har utførlig fortalt mig om Norges herlige land og staute innbyggere.» Hvor faderlig og inntrengende bad han mig ikke under min siste audiens for et par måneder siden, hilse og velsigne dere alle hver især i hans navn, fordi han sluttet dere alle i sitt hjerte. Og da vår dronning et par dager senere avgikk ved døden bad han mig sende hans majestet kong Håkon forsikringen om sin hjerteligste deltagelse.

*

Høitelskede i Herren: arbeidets pave er nu gått hjem og hans gjerninger følger med ham. Men for oss alle blir tilbake her på jorden minnet om et lysende forbillede på en arbeider for Guds rike som aldri er gått trett. Måtte hans ord men ennå mer hans eksempel finne gjenklang i verden, i det minste hos alle kristne. Måtte vi som han sette alle våre åndskrefter, all vår forstand og klokskap, all vår energi og begeistring, vilje og kjærlighet inn i Guds rikes tjeneste, ti da vilde vi snart kunde forny jordens ansikt og bidra vårt til å skape en lykkeligere verden i kristendommens tegn!

Nu går vi til grunne fordi vi begraver våre talenter i jorden og ikke bruker våre krefter som pave Pius XI brukte sine. La oss derfor forsøke hver i sin krets og i sitt virkefelt å stille som han alle våre evner og kunnskaper, våre tanker og følelser og hele vår vilje i Guds tjeneste!

Det er det Pius XI har lært oss ved sitt liv og som han utover graven stadig formaner oss til å erindre. Det er den fullendte pliktutførelse som gjør hans liv til et liv til Guds ære, og som gjør hans grav til et sikkert pant på opstandelsens salighet. Hvor herlig om også vi en dag kan si at vi dør fordi vi nu har gjort hele vår plikt og ikke sveket vår livsoppgave! Da spirer det også evighetsblomster frem på vår grav!

Herre, gi vår hellige far den evige hvile, og la det evige lys skinne for ham!

Amen.

Simpson XI
6.11.37

Fra Vikariatet.

Oslo, 11. februar 1939.

Til det ærverdige presteskap og de troende
hilsen og velsignelse i Herren.

Det er et hårdt slag som har rammet vår Kirke ved vår hellige fader Pave Pius XI's død. Til tross for hans høie alder var han etter alles mening den mann som var mest skikket til å lede Guds Kirke i disse vanskelige tider. Selv Kirkens motstandere så med ærefrykt og beundring op til denne pave som ikke lot sig nedbøie av noen vanskelighet. Gud har kalt ham hjem for å gi ham den lønn han har fortjent for det store arbeid han har utført for Kirken og hele menneskeheten.

Det er vår plikt å be for hans sjel og det er også vår plikt å be om at den Hellige Ånd må lede det forestående valg av ny pave slik at vi igjen får en mann som kan styre Petri båt med sikker hånd gjennom vår tids bølger.

Derfor forordner vi:

1. at prestene fra mottagingen av denne skrivelse til og med lørdag 18. februar føier til de foreskrevne orasjoner orasjonen pro defuncto summo pontifice — pro re gravi.

2. at det i alle sognkirker utenfor Oslo holdes en høitidelig requiemmesse med liktale over Pius XI på en av inneværende ukedager.

3. at prestene fra og med søndag 19. februar til den nye pave er valgt føier orasjonen pro eligendo Summo Pontifice til de foreskrevne orasjoner i messen — pro re gravi.

4. at det første søndag etter valget av ny pave synges i alle kirker og offentlige kapeller i tilslutning til høimessen høitidelig Te Deum med orasjonen pro summo pontifice.

† Jacob Mangers
biskop av Selja

To telegrammer.

I anledning den Hl. fars død har biskop Mangers avsendt følgende telegram:

«Grepet av smerte over deres elskede far, pave Pius XI's død ber det Apostoliske Vikariats presteskap og troende Kardinalkollegiet motta forsikringen om deres opriktige deltagelse og varme bønner.»

*

Som svar har kardinalstatssekretær Pacelli telegrafert til biskopen:

«For deltagelsen i vår bitre sorg over pave Pius XI's død takker jeg Dem og Deres Vikariat av hele min sjel.»

PAVE PIUS XI.

Av chefredaktør J. Schanche Jonassen.

I «Tidens Tegn» for 11/2 har bladets chefredaktør der som bekjent har vært bosatt i mange år som pressekorrespondent i Rom, skrevet følgende nekrolog om den avdøde Hellige Fader. Vi bringer den som et symptomatisk uttrykk for den forståelsesfulle holdning, som den norske presse av idag inntar til vår katolske Kirke og som i betydelig grad letter samarbeidet av alle positive krefter i fredens og fordragelighetens ånd her i vårt felles fedreland!

*

Den 2. februar 1922 drog kuriens 53 kardinaler i konklavet for å velge ny pave etter Benedikt XV's død. Fjorten avstemninger måtte der til før kardinal Ratti samlet de lovbefalte to tredjedeler av stemmene. Kampen hadde vært hård. Mens kardinalenes baldakiner senkedes i det sixtinske kapell og bare en holdtes oppe, nemlig over den valgte stoll, beveget de røde eminenser sig hen til kardinal Ratti, som satt med senket hode. Kardinaldoyen spurte: Mottar du valget? En åndeløs stillhet inntrådte, forteller kardinal Mercier som var tilstede. Så kommer svaret, fremført med en mild, men klar stemme: Jeg bøier mig for den guddomelige vilje, jeg vil ikke unddra mig den byrde som fra nu av er lagt på mine skuldre, jeg vil heller ikke at det skal sies at jeg ikke verdsetter mine kollegers stemmegivning. Derfor — til tross for min uverdighet, som jeg føler på det dypeste, mottar jeg valget.

— Og hvilket navn tar du? spurte kardinaldoyen.

Synlig beveget svarte kardinal Ratti:

— Under Pius IX blev jeg prestevigd og gjorde mine første skritt i den geistlige karriere og Pius X kalte mig til Roma. Pius er navnet på freden. I ønsket om at også jeg vil vie mine krefter for verdensfredens arbeid slik som også min forgjenger Benedikt XV gjorde det, velger jeg navnet Pius XI. Og som en hyldest til freden, som ikke bare Kirken, men hele verden lenges etter, ønsker jeg å gi min første pavelige velsignelse fra Peterskirkens ytre balkong.

Og mens stemmesedlene blev kastet på ilden og den hvite røk steg mot himlen og forkynte at den nye pave var valgt, viste kardinaldoyen sig på Peterskirkens ytre balkong. Mot det brusende folkehav som favnedes inn av Berninis søilerad lød den gamle kardinals stemme: Jeg forkynner eder en stor glede: Abbiamo un papa! (Vi har en pave). Abbiamo un papa, steg det tilbake fra folkehavet på Petersplassen. Og da den lille hvite skikkelse like etter kom tilsyne på balkongen, vilde jubelen ingen ende ta. Så lød sølvtrumpetenes gjalden, en plutselig stillhet inntrådte. Pius XI slo korsets tegn og lyste velsignelsen ex Urbi et Orbi — den første pave siden 1870 hadde vist sig for folket og kunngjort at han vilde ut av fangenskapet i Vatikanet.

I motsetning til sin forgjenger, Benedikt XV, som tilhørte en av Romas gamle adelsslekter, della Chiesa, er Pius XI kommet fra små og enkle kår. Faren hadde et lite garnspinneri i Desio, en landsby 18 km. utenfor Milano. Her midt i Lombardiets hjerte vokste Achille Ratti op og fikk sin første undervisning i landsbyskolen. Siden kom han til en onkel av sig, en kjent prest, don

Damiano, som ledet hans tanker inn på den geistlige bane. Allerede på seminaret i Milano vakte hans store lærelyst og alvorlige vesen oppmerksomhet. Erkebiskopen av Milano fattet en sterk interesse for den begavede ungdom med det gammelmodige smil, han kalte ham min gamle, unge venn. 22 år gammel hadde Ratti tatt sin embeds-eksamen, han drog til Roma, hvor han blev prestevigd i Laterankirken den 20. desember 1879. I løpet av de følgende tre år hadde Ratti promovert i ikke mindre enn to disipliner: han var blitt doctor i den kanoniske rett og doctor i teologien. Og et halvt år etter disputerte han for den filosofiske doctorgrad ved det av Leo XIII oprettede scolastiske institutt St. Thomas. Hans disputas vakte en så stor opsikt at institutets rektor bragte den unge doctor til Vatikanet, hvor Leo XIII underholdt sig lenge med den gamle unge — og til slutt la hånden på hans hode og velsignet ham — et profetisk tegn, sier hans senere biografer.

Efter sine mange og glimrende eksamina i Roma, kom Ratti tilbake til Milano, hvor han først i fem år var lærer ved presteseminaret og senere overtok en stilling ved Ambrosiana-biblioteket, som han også siden blev leder av. Ambrosiana er et av verdens fineste biblioteker og centrum for det videnskapelige liv i Nord-Italia. Dette skyldes ikke minst Rattis virksomhet. Foruten å drive sine lærde studier — han var en fremragende paleograf og orientalist — ledet han biblioteket på en slik måte at det blev et mønster, som fagfolk kom reisende for å studere. Det var derfor naturlig at da stillingen som prefekt ved Vatikanets bibliotek blev ferdig i 1912, kalte paven ham til Roma for å overta denne ansvarsfulle post. I denne stilling benyttet det pavelige diplomati ham også til flere oppgaver, han var således både i Paris og Berlin i spesielle misjoner. Og da fredsslutningen bragte det gjenopstandne Polen frem i de selvstendige staters rekke fikk Ratti i oppdrag å organisere den katolske Kirke i det nye rike og slutte et konkordat med Warszawa. Som nuntius i Polen utførte dr. Ratti et fra kirkens synspunkt fremragende organisatorisk og diplomatisk arbeid. Efter samtale med Benedikt XV stod han også i begrep med å reise til Russland for å undersøke mulighetene for et katolsk fremstøt i Lenins rike, da han utnevntes til erkebiskop av Milano og samtidig blev tildelt kardinalhatten. Det var i 1921. Foruten Ratti blev også to andre kardinaler utnevnt ved denne leilighet. Efter ceremonien spiste disse tre kardinaler middag med Benedikt XV. Det fortelles at paven med det lidende smil, som var ham eget, skal ha løftet sitt glass med perlende Frascativin og sagt, henvendt til eminensen Ratti: Idag har jeg gitt dere de røde farver, men en av dere vil snart motta den hvite drakt!

Et snaut år efter var Benedikts ord gått i oppfyllelse: kardinal Ratti var blitt Pius XI, han hadde byttet kardinalens røde med pavens hvite klædebon og trådt inn som St. Petri 269de efterfølger.

Hans pontifikat varte i 17 år. Det hører ikke til de lengste, men det vil sikkert bli betegnet som et av de mest betydningsfulle i Romakirkens historie. Pius XI var ikke bare en stor lærd, en fin diplomat, men han var også en mektig og uavhengig personlighet, som forstod å sette sin vilje igjennem hvor han ønsket det.

Hans største politiske og diplomatiske handling er

Lateranoverenskomsten, som blev undertegnet med den italienske regjering i 1929. Her brøt han med den pavelige tradisjon siden 1870 da St. Petri efterfølger var gått i frivillig fangenskap, de forsmedelige garantilover, hvorved pavens suverenitet var krenket, ophevedes, der opprettedes en ny kirkestat en miniature, Citta di Vaticano — Vatikanbyen — som med sine fast optrukne grenser er en suveren stat likeoverfor kongeriket Italia. Christi Vikar hadde atter gjenreist sin temporære makt. En traktat og et konkordat beseglet freden mellom Vatikanet og Quirinalet. Det berømmelige *questione romana*, det romerske spørsmål, som gjennom et halvt århundre hadde skapt så store rivninger og vanskeligheter for både det nasjonale Italia og Kirken var blitt løst av to sterke statsmenn, som forstod hverandre og på mange måter var skapt av samme hårde metall. Her skulde en alpinist-pave til å løse det romerske spørsmål, skal Pius XI ved en viss anledning ha uttalt. Han mente dermed at der krevdes også såpass store fysiske krefter til dette spørsmåls løsning at sportmannens trening var nødvendig. Pius XI var nemlig en pasjonert tindebestiger, helt fra ungdommen av var han medlem av Alpinistklubben og har besteget de fleste av Alpenes høieste høider. Han har bl. a. gitt en levende og dramatisk skildring i en av sine bøker av den farefulle bestigning av Monte Rosa. Det er en perle av italiensk prosa.

Den andre store politiske handling i Pii pontifikat er konkordatet og utsoningen mellom Frankrike og pave-stolen. Ved proklamasjonen av Jeanne d'Arc som Frankrikes nasjonalhelgen og ved sin encyklica *Maximam* erklærte han *Galliam Ecclesiae filiam primo-genitam* — Frankrike som kirkens foretrukne datter. Dette vil ikke si at romakirkens utenrikspolitikk kan karakteriseres som ensidig fransk innstillet under Pius. I de voldsomme politiske kamper som har særpreget de fleste samfund i etterkrigens dager har pavestolen forsøkt å spille fredens og meglerens rolle, det samme er også tilfelle mellom nasjonene. Gjentagne ganger har pave Pius også løftet sin stemme mot de nye ideologier, bolsjevismens og nazismens hedenskap, hvis materialistiske totalitetsbegrep voldtår individet og fornekte selve menneskets frie vilje. I spørsmålet om ungdommens oppdragelse har han også hatt en heftig strid med Mussolini.

Høidepunktet i Pius pontifikat nåes under jubelåret 1925, da den store misjonsutstilling, som dekket Vatikanets haver, holdtes og en strøm av pilgrimner fra alle verdens kanter fylte den evige stad. På misjonens områder regner man også Pius innsats så avgjørende at han allerede i levende live fikk epitetet: misjonspaven. En av hans viktigste encyklicaer — den sidestilles med Leo XIII's *Rerum novarum* (om det sosiale spørsmål) — handler om verdens evangelisering og regnes som misjonsarbeidets magna carta.

Hans program som kom til uttrykk både i Pius-navnet og hans første encyklica: *Pax Christi in regno Christi* — Kristi fred i Kristi rike — dets virkeliggjørelse er det ikke rart bevendt med, når man skuer utover verden idag.

Men romakirken tenker ikke i pontifikater men i århundreder. Den kjenner menneskenes ondskap. Den kan vente. Det er det store og irriterende ved den og dens tjenere.

Så bringes Pius XI's avsjelede legeme inn i det six-

tinske kapell, hvor kardinal Ratti for 17 år siden valgtes til Servus servorum dei — Guds tjeneres tjener. Hans sarkofag hviler foran Michel Angelos grandiose maleri: den ytterste dom, men hele den katolske verden er bøiet i sorg.

Men snart vil atter den hvite røk stige fra kapellets skorsten og det tradisjonelle rop høres fra kardinaldoyens munn: *Abbiamo un papa!* En ny mann har atter mottatt St. Petri nøkler, *Tu es Petrus* — og Kirkens skib seiler videre gjennom historien.

J. Sch. J.

Pavens personalia.

Achilles Ratti, den senere pave Pius XI blev født 31. mai 1857 i Desio, nord for Milano, som sønn av en silkefabrikant. Etter å ha frekventert gymnasiet og presteseminariet kom han 1879 til Rom for å ta doktorgraden i filosofi, teologi og kirkerett. 20. desember samme år mottok han prestevigslen. 1882 vendte han tilbake til Milano for å holde forelesninger ved seminariet der, og hans utpregede sprogbeğavelse — foruten italiensk og latin, talte han flytende fransk, engelsk, polsk og tysk gjorde han meget søkt som sjelesorger av alle utlendinger. Særlig viet han i øvrig sine krefter til ungdomsarbeidet. Hans grundige videnskapelige utdannelse gjorde ham selvskreven som medarbeider ved det berømte ambrosianske bibliotek, hvis prefekt han også blev i 1907. 1910 blev han viseprefekt for det vatikanske bibliotek i Rom og hans virke kom særlig til å ligge på det kirkehistoriske, kunsthistoriske og litterære område. Han utgav således flere videnskapelige håndbøker — men dette fredelige liv blev snart avbrutt. Vatikanet kunde undlate å benytte sig av en så utpreget allsidig arbeidskraft som hans også på det viktige utenrikspolitiske område og 1918 blev han sendt som pavelig visitator til Polen, hvor han i 1919 blev utnevnt til nuntius og mottok bispevigslen. Det lykkedes ham å verne om Kirkens frihet og selvbestemmelsesrett innenfor den nye polske stats grenser og hans innflytelse gjorde sig sterkt gjeldende overfor de mange problemer vedrørende de russiske grensedistrikter. Men i 1921 kaltes han tilbake til Milano efter d. 13. juni å ha mottatt kardinalshatten og blitt erkebiskop av Milano, og i desember samme år åpnet han sammen med sin venn, den forhenværende kommunistiske læge pater Gemelli, Jesu-Hjerte-universitetet, som snart fikk et fortjent internasjonalt ry. Men 6. februar 1922 blev han valgt til pave Benedikt XV's efterfølger.

Pavens død.

Som vi alle vet har vår hl. far vært meget syk like siden våren 1936. Tross det at han aldri undte sig hvile i sitt anstrengende arbeid hadde hans kraftige konstitusjon og sportstrente legem — paven var som bekjent en ivrig tindebestiger — alltid bevart ham fra sykdom, men nu begynte alderen ubarmhjertig å gjøre sig gjeldende i form av en åreforkalkning som angrep hjertets virksomhet og navnlig gav sig utslag i en meget smertefull årebetendelse i begge ben. Men tross til tider nesten utholdelige lidelser vilde pave Pius XI ikke unde sig selv den pleie og hvile hans læger forlangte. Når anfallene blev for sterke måtte han ganske visst gå til sengs, men like så snart det overhodet var ham

mulig gjenoptok han audiensen og de forskjellige konferanser med kuriens medlemmer, i første rekke med kardinalstatssekretæren. Karakteristisk er det at paven dagen før han døde og umiddelbart efter å ha ligget bevisstløs i tre kvarter på grunn av et heftig hjerteatak uttalte sin bestemte hensikt å ville lede det møte hvortil han søndag hadde stevnet hele det italienske episkopat. De siste årene var i det hele tatt en kamp mellom ånd og legem, mellom en sterk sjels ukuelige arbeidsvilje og et sterkt legems tiltagende skrøpeligheit, hvor viljen seiret gang på gang men på bekostning av usigelige lidelser og smerter som vilde ha strakt et hvilken som helst annet menneske på sykeleiet. Men paven vilde ikke gi sig — først for døden bøiet han sig. Ti hans vilje hadde aldri hatt egne mål men kun Gud som mål, og da hans virke for Kristi rike på jorden var endt gikk han fredfylt og glad inn til den evige hvile.

Efter det siste heftige hjerteanfallet torsdag 9. februar om kvelden gled paven inn i en rolig søvn. En gang imellem hørte man ham mumle: «Deus meus et omnia» og stadig kom ordet «pax» på hans lepper men henimot kl. 2 natt blev pulsen svakere og svakere. Lægen, professor Rocchi, som hele tiden hadde våket ved sykeleiet forsøkte noen stimulerende innsprøitninger med da disse intet kunde utrette tilkalte han livlægen prof. Milani, som selv lå syk i palasset, og underrettet overkammerherre mgr. Gonfalonieri om at døden var nær forestående. Denne vekket kardinalstatssekretæren, pavens nevø grev Ratti og alle de vatikanske embedsmenn, som det tilkom å skulle være tilstede og sakristanen mgr. de Romanis meddelte paven den siste olje. Kl. 5.15 hadde han ennu krefter til å løfte den høire hånd og svakt gjøre den pavelige velsignelses tegn, men kl. 5.31 gled han stille og rolig uten kamp inn i døden, mens alle de tilstedeværende knelende bad de rituelle bønner. Samtidig celebrerte mgr. Venini en messe i det lille kapell ved siden av dødsværelset og umiddelbart efter at døden var inntrådt leste mgr. Gonfalonieri og kardinalene Jorio og Canali messer samme sted.

Kardinalstatssekretæren utførte derpå den første plikt som tilkommer ham som Camerlengo: den som skal lede Kirkens anliggender til den nye pave er valgt. Etter å ha avført sig sin kardinalkappe gikk han tilbake til dødsværelset. Tre ganger kalte han paven ved navn idet han hver gang berørte den dodes panne med en liten sølvhammer. Da en dyp stillhet efterfulgte hver av hans tilrop vendte han sig dypt beveget mot de tilstedeværende og uttalte de av ceremonien foreskrevne ord: «Paven er virkelig død!» Derpå reciterte han «De profundis» med absolutionsbønnen og avtok «fiskerringen» som sammen med det store cancellisegl skal sonderbrytes ved neste kardinalmøte. All pavelig myndighet er nu samlet hos Camerlengo — kun storpenitentiaren, stor-elemonisier og representanten for bispedømmet Rom fortsetter i sine embeder da hverken samvittighetene eller de fattige må lide overlast ved pavens død. Kardinalstatssekretæren er ellers leder av alle Vatikanets anliggender, bistått av de tre fornemste kardinaler: Pignatelli di Belmonte, O'Connell og Caccia Dominioni.

Umiddelbart efter dødsfallet blev alle dører til Vatikanbyen stengt, men efter at det avsjelte legem var blitt balsamert og bragt til Sakramentskapellet i St. Peterskirken blev de atter åpnet og en utallig skare drog forbi det og ydet vår Hl. far den siste hyldest. I ni dager feires hver dag de såkalte «novendiales» — de første dagene celebreres

disse messer i St. Peterskirken kapell vis-à-vis det kapell hvor paven hviler, de siste dagene i det sikstinske kapell som pontifikalmesser, celebrert av kardinalene. Men en av dagene er Sakramentskapellet tomt. I faklers og kjerters skinn er den døde om natten lagt i tre kister: først en av cedertre så en av bly og endelig en av oliventre. Alle kister er lukket med gullnagler og forseglet av de tilstedeværende prelater. I en nisje i veggen stilles kisten og denne mures til. Slik står den inntil bestemmelsen treffes om hvor paven endelig skal hvile — antagelig blir det i St. Peterskirken krypt. Den tomme katafalk blir stående de ni dager til ende — så tas den ned og alle tanker tilhører det kommende konklave, hvortil kardinaler nu stevner tilkalt fra alle verdens kanter. Som pave Pius XI sa under en audiens til det franske blad «La Croix»s chefredaktør: «Hvis De vil gjense oss må De komme snart igjen. Men De vil alltid her treffe en mann, klædd som Vi i hvitt og som styrer Kirken i Kristi hellige navn.»

Av pavens virke.

Pave Pius XI har utsendt følgende *rundskrivelser* under sitt 17 årige pontifikat:

- 1) *Ubi arcano Dei* (23. des. 1922) om Kristi fred i Kristi rike.
- 2) *Rerum omnium* (26. jan. 23) i anledning 300 års dagen for pressens beskytter, St. Frans av Sales' død.
- 3) *Studiorum ducem* (29. juni 23) på grunn av det 6. årh. for St. Tomas av Akvins kanonisasjon.
- 4) *Ecclesiam Dei* (2. nov. 23) i anledning 3. årh. for martyren St. Josafats død.
- 5) *Maximam gravissimamque* (18. jan. 24), henvendt til det katolske Frankrike.
- 6) *Quas primas* (11. des. 25), som instituerer Kristi-Kongefesten.
- 7) *Rerum Ecclesiae* (28. febr. 26) om misjonsvirksomheten.
- 8) *Rite expiatis* (30. april 26) i anledning 7. årh. for St. Frans av Assisis død.
- 9) *Iniquis afflictisque* (18. nov. 26) om forfølgelsene i Mexico.
- 10) *Mortalium animos* (6. jan. 28) om religionens sanne enhet.
- 11) *Miserentissimus redemptor* (8. mai 28) om Jesu hjertes soning for oss alle.
- 12) *Rerum orientalium* (8. sept. 28) om studiet av de orientalske spørsmål.
- 13) *Mens nostra* (20. des. 29) om bruken av de åndelige øvelser.
- 14) *Quinquagesimo ante anno* (23. des. 29) i anledning pavens 50 års prestejubileum.
- 15) *Divini illius Magistri* (31. des. 29) om ungdommens kristne opdragelse.
- 16) *Ad salutem humani* (20. april 30) i anledning 15. årh. for St. Augustins død.
- 17) *Casti connubii* (31. des. 31) om det kristne ekteskap.
- 18) *Quadragesimo anno* (15. mai 31), den berømte sociale rundskrivelse i anledning 40 års dagen for rundskrivelsen *Rerum novarum* om samme emne.
- 19) *No abbiamo bisogno* (29. juni 31) om katolsk aksjon.
- 20) *Nova Impendet* (2. okt. 31) om arbeidernes elendige kår og de stigende oprustninger.
- 21) *Lux veritatis* (25. des. 31) om Efeser-kanceliet i anledning dets 15. århundre.
- 22) *Caritate Christi compulsi* (3. mai 32) om den økonomiske krise.
- 23) *Acerba animi* (29. sept. 32) om katolisismen i Mexico.
- 24) *Dilectissima nobis* (3. juni 33) om kongregasjonsloven i Spania.
- 25) *Ad catholici sacerdotii fastigium* (20. des. 25) om prestekallet.
- 26) *Vigilanti cura* (29. juni 36) om film og kino.
- 27) *Mit brennender Sorge* (14. mars 37) om Kirkens stilling i Tyskland.

- 28) *Divini Redemptoris* (19. mars 37) om den ateistiske kommunisme.
- 29) *No es muy* (28. mars 37) om den religiøse stilling i Mexico.
- 30) *Ingravescentibus malis* (29. okt. 37) om rosenkransen.

Følgende *konkordater* og *overenskomster* er avsluttet:
Serbien 1914 — *Lettland* 1922 — *Bayern* 1924 — *Polen* 1925 — *Frankrike* 26 — *Litauen* 27 — *Tsjekkoslovakia* 27 — *Portugal* 27 — *Italia* 29 — *Portugal* 29 — *Rumelia* 29 — *Tyskland* 29 — *Italia* 31 — *Rumelia* 32 — *Republikken Baden* 32 — *Østerrike* 34 — *Tyskland* 34 — *Jugoslavia* 35.
 Når et land er nevnt to ganger er grunnen at det er overenskomster om spesielle saker det dreier sig om.

Rekvieemessen i St. Olavskirken.

Det pavelige flagg blafret sørgmodig på halv stang fra St. Olavskirkens tårn torsdag d. 16. febr. og kalte våre katolske trosfeller til minnehøitid og bønn for vår avdøde hellige far. Så mange som mulig fulgte kallelisen — selvfølgelig var det adskillige som ikke kunde slippe fra sitt yrke på en hverdags formiddag. Vakkert var det å se speiderne stå æresvakt rundt katafalken, hvor tiaraens tre-dobbelte krone og de korslagte nøkler vidnet om pavens åndelige makt. Da det jo tillike er en regjerende suveren som i pavens person er gått bort, var den norske konge representert ved hoffmarskalk Broch. Tilstede var tillike corps diplomatique med sin doyen den polske minister i spissen. Ved kirkens portal blev de motatt av protokollsouschef Hofgaard fra utenriksdepartementet som anviste dem de reserverte plassene. Presis på slaget 11 ankom kongens representant som sogneprest mgr. Snoeys personlig tok imot.

Hs. Høiærverdighet biskopen celebrerte rekviemessen bistått av mgr. Snoeys, sogneprest pater Notenboom og pater de Paepe. Ceremonimester var pastor Bergwitz. Tilstede i koret var i øvrig alle herværende geistlige. Annet steds i dette nummer av «St. Olav» bringer vi biskopens minnetale, efter hvilken hs. høiærverdighet selv meddelte absolusjonen ved børen. Sørgeדרapperiene, de mange vakre palmer og de mange tendte lys dannet en verdig ramme om de norske katolikkens deltagelse i det tap som har ramt hele den kristne verden og som vi alle sørger over samtidig med at vi takker for at vår elskede hellige far nu er forskånt for flere lidelser. Mens organist Wolfgang Olafsen igjennem sin kunstneriske utførelse av sørgepostludiet understrekte den vemodige stemning tømtes kirken langsomt — lysene blev slukket, men for vår hellige far brenner nu det lys hvis glans aldri forminskes og hvis stråler skjenker sjelen evige krefter og evig lys.

Dette nummer av «St. Olav» er et spesialnummer i anledning pavens død. Alt annet stoff utestår derfor til neste nummer.

Red.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.